

Türkiye Cicadellidae (Homoptera) faunası için yeni kayıtlar

Şaban GÜÇLÜ* Hikmet ÖZBEK*

Summary

New records to the Turkish Cicadellidae (Homoptera) fauna

Idiocerus (Populicerus) confusus Flor (Idiocerinae) and *Jassargus firmus* Logvinenko (Deltocephalinae) are new records to the Turkish Cicadellidae fauna. Important diagnostic characters of each species are given and figured.

Giriş

Türkiye'de Cicadellidae familyası üzerinde yapılmış birçok çalışma bulunmaktadır. Lodos ve Kalkandelen (1988), değişik araştırmacıların kayıtları ve kendi çalışmalarında yapılan ilavelerle birlikte Türkiye'de Cicadellidae familyasına dahil 423 türün bulunduğunu kaydetmektedirler. Daha sonra yapılan bazı çalışmalarla, bu sayıya 24 yeni ilave yapılarak Türkiye Cicadellidae türleri 447'ye yükselmiştir (Önuçar ve Ulu, 1987; Kartal ve Zeybekoğlu, 1990; Başpınar ve Uygun, 1991; Güçlü ve Özbek, 1992).

Materyal ve Metot

Çalışmanın materyalini, 1989-1991 yılları arasında Erzurum ve Bayburt illerinin değişik ilçelerinden toplanan örnekler oluşturmaktadır.

* Atatürk Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Bitki Koruma Bölümü, 25240 Erzurum, Türkiye
Alınış (Received) : 13.02.1995

Araştırma Sonuçları ve Tartışma

Çalışmanın sonucunda, Türkiye Cicadellidae faunasına *Idiocerus (Populicerus) confusus* Flor (Idiocerinae) ve *Jassargus firmus* Logvinenko (Deltocephalinae) türleri ilave edilmiştir. Böylece, ülkemizdeki Cicadellidae türlerinin sayısı 449'a ulaşmıştır.

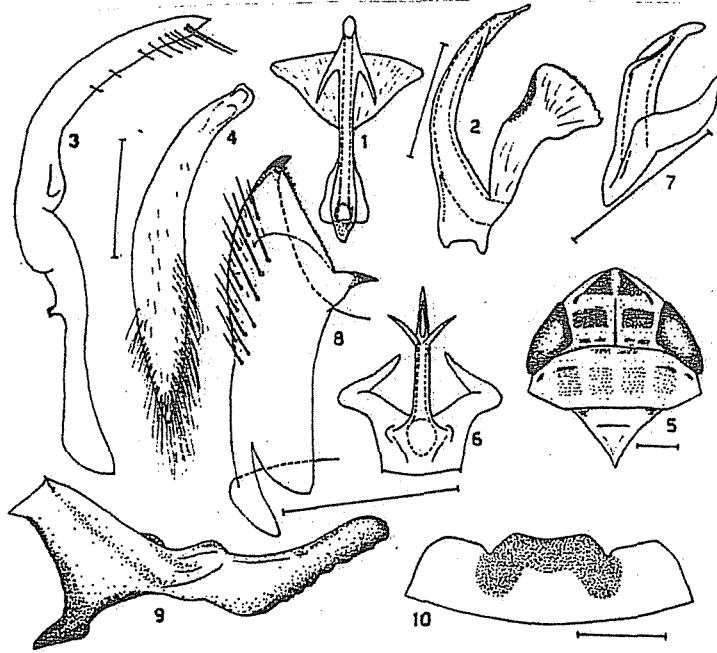
Idiocerinae

Idiocerus (Populicerus) confusus Flor, 1861

Sinonim: *Idiocerus nubilis* Buckton, 1890; *I. confusus nigricans* Ossiannilsson, 1942 (Nast, 1972; Ossiannilsson, 1981'den).

Vücut kahverengimsi soluk sarı; baş, pronotum ve scutellum üzerinde leke bulunmaz; ön kanatlar oldukça parlak, şeffaf, uç kısmı ve clavus hafif koyu renkte; incelenen örnekte vücut uzunluğu 5.75 mm'dir. Ossiannilsson (1981), bazı bireylerde scutellum'un köşelerinde siyah lekelerin bulunduğunu, vücut uzunluğunun erkekte 5.0-5.9 mm, dişide ise 6.1-7.0 mm olduğunu belirtmektedir.

Aedeagus anteriöre doğru düzgün olarak kavis yapar, uç kısmı tüp şeklinde, eğik olarak kesik, gonopor'un biraz altında aşağıya doğru uzanan bir çift lateral çıkıntı bulunur (Şekil 1, 2); styli üzerinde bulunan setalardan uçta bulunan iki tanesi diğerlerine göre daha uzun ve kuvvetli (Şekil 3); genital plakaların ventral kenarı konveks, uçta ise hafif konkav (Şekil 4)'dir.

Şekil 1-4. *Idiocerus (Populicerus) confusus*, 1, 2. aedeagus dorsal ve lateral, 3. styli dorsal, 4. genital plaka lateral; 5-10. *Jassargus firmus*, 5. baş, pronotum ve scutellum, 6, 7. aedeagus dorsal ve lateral, 8. pygofer lobu ventral, 9. styli ventral, 10. dişi pregenital sterniti (Ölçek 0,2 mm)

Yayılışı: Almanya, Avusturya, Belçika, Çekoslovakya (Bohemya, Moravya, Slovakya), Danimarka, Finlandiya, Fransa, Galler, Hollanda, İngiltere, İrlanda, İspanya, İskoçya, İsveç, İsviçre, İtalya, Kazakistan, Kırgızistan, Litvanya, Moğolistan, Norveç, Polonya, Portekiz, Rusya (Orta ve Güney Doğu bölümü, Altay Dağları, Sibirya'nın orta kesimi), Tacikistan, Ukrayna, Yugoslavya (Nast, 1972; Ossiannilsson, 1981).

İncelenen Materyal: Bayburt, Övünce, Köse, 16. vii. 1991, 1 erkek.

Deltocephalinae

***Jassargus firmus* Logvinenko, 1966**

Vertex'in üzerinde, anteriörde ön kısmı daha koyu olan iki üçgen şeklinde kahverengi leke ile bunların gerisinde daha açık renkte ve dikdörtgene benzeyen iki leke bulunur, bu lekelerin ön ve arka kısımlarında gözlere yakın olarak birer küçük leke daha yer alır (Şekil 5); postclypeus ve gözlerin etrafı siyah veya koyu kahverengi, üzeri açık renkte lekeli, yüzün alt kısımları ise açık kahverengi veya soluk sarı, anteclypeus'ta ve dikişlerin etrafında koyu lekeler bulunur. Pronotum'da yanlarda ikişer siyah küçük leke ile boyuna dört hat oluşturacak şekilde açık kahverengi lekeler yer alır (Şekil 5); ön kanatlarda damarlar beyaz, hücreler açık kahverengi, hücrelerin dış kısımlarında damar kenarları boyunca kanat apikaline doğru daha fazlalaşan koyu kahverengi bordürler görülmektedir. Vücutta bulunan bütün bu leke ve bordürler dişiler ile bazı erkek bireylerde daha açık ve bazen hafif belirgindir. Vücudun ventrali erkekte siyah, üzeri kahverengi ve sarı lekeli, dışide ise kahverengimsi sarı, üzeri kahverengi veya siyah lekeli. Vücut uzunluğu erkekte 2.87-3.05 (2.95) mm, dışide ise 3.07-3.25 (3.16) mm'dir.

Genital plakalar uzunca, üçgen şeklinde; aedeagus lateral olarak yassılaştırmış, gonopor dorsal kenarda, subapikal olarak yer alır, gonoporun alt kenarında bulunan bir çift çıkıntı uca doğru birbirinden uzaklaşacak şekilde uzanır (Şekil 6), lateral görünüşte aedeagus'un uç kısmı gaga şeklinde anteriöre doğru hafifçe bükülür (Şekil 7), aedeagus'un dorsal apodemeleri uzun ve orta kısımdan itibaren bir dirsek yaparak birbirine doğru yaklaşır (Şekil 6); pygofer lobunun posteriyör kenarının ventral ve dorsal köşelerinde uç kısımları içe doğru kıvrılan diş şeklinde birer çıkıntı bulunur (Şekil 8); styli geniş, iç kenar boyunca hafif diş şeklinde çıkıntılı (Şekil 9); dışide pregenital sternit'in arka kenarı üç loplulu bir görünüş arzeder, ortadaki lop biraz daha geniş ve konkav, bunun gerisi siyah renkte lekeli (Şekil 10).

Yayılışı: Azerbaycan (Nast, 1972).

İncelenen Materyal: Horasan, 21.vii. 1989, 1 dişi; Oltu, Ayvalı, 26.vii.1989, 2 erkek; Oltu, Ayvalı, 17.vii.1990, 2 erkek, 2 dişi; Olur, Hasköy, 21.vii.1989, 1 dişi; Olur, Yeşilbağlar, 26.vii.1989, 1 dişi; Tortum, Aşağıkatıklı, 27.vii.1990, 1 erkek; Tortum, Pehlivanlı, 27.vii.1990, 1 erkek, 1 dişi; Uzundere, Tortum Gölü, 4.vii.1989, 4 erkek, 1 dişi.

Özet

Idiocerus (Populicerus) confusus Flor (Idiocerinae) ve *Jassargus firmus* Logvinenko (Deltocephalinae) türleri Türkiye Cicadellidae faunası için yeni kayıt niteliğindedir. Türlerle ilgili önemli tanıtıcı bilgiler ve şekiller verilmiştir.

Literatür

- Başpınar, H. ve N. Uygun, 1991. Doğu Akdeniz Bölgesi turunçgil bahçelerindeki Cicadellidae türleri üzerinde faunistik ve sistematik çalışmalar I. Türk. Entomol. Derg., 15 (2): 89-106.
- Güçlü, Ş. ve H. Özbek, 1992. Erzurum yöresinde Cicadellidae (Homoptera, Auchenorrhyncha) türleri üzerinde faunistik ve sistematik çalışmalar I. Agallinae, Macropsinae ve Ulopinae. Türkiye II. Entomoloji Kongresi, 28-31 Ocak 1992, Adana, 607-620.
- Kartal, V. ve Ü. Zeybekoğlu, 1990. Türkiye *Mocydia* Edwards, 1922 (Homoptera, Auchenorrhyncha, Cicadellidae, Deltocephalinae) cinsinin taksonomik yönden incelenmesi. X. Ulusal Biyoloji Kongresi, 18-20 Temmuz 1990, Erzurum, 133-140.
- Lodos, N. and A. Kalkandelen, 1988. Preliminary list of (Homoptera), with notes on distribution and importance of Turkey. XXVII. (Addenda and Corrigenda). Türk. Entomol. Derg., 12 (1): 11-22.
- Nast, J., 1972. Palaearctic Auchenorrhyncha (Homoptera), An Annotated Check List. Polish Scientific Publishers, Warszawa, 550 pp.
- Ossiannilsson, F., 1981. The Auchenorrhyncha (Homoptera) of Fennoscandia and Denmark. Part 2: The Families Cicadidae, Cercopidae, Membracidae and Cicadellidae (excl. Deltocephalinae). Fauna Entomologica Scandinavica, 7 (2): 223-593.
- Önuçar, A. ve O. Ulu, 1987. İzmir ili kestane yetiştirme alanlarında Auchenorrhyncha türleri hakkında kısa bilgiler. Türk. Entomol. Derg., 11 (4): 227-236.